

Aansluiting met de eindtermen Aardrijkskunde

*PjER kan gebruikt worden als **Praktische opdracht** en **Profielwerkstuk***

Praktische opdracht

Het uitvoeren van beperkte onderzoeksopdrachten betreffende ruimtelijke verschijnselen, processen en structuren in concrete regionale contexten.

De kandidaat dient het geleerde ook te kunnen toepassen in een andere regionale context dan waarin het is aangeleerd.

De kandidaat voert één of meer van de volgende typen opdrachten uit:

- het verkennen, analyseren van en het aangeven van mogelijke oplossingen voor een geografisch vraagstuk;
- het verrichten van een literatuurstudie;
- het uitvoeren van een opdracht waarbij informatie- en communicatietechnologie (ICT) functioneel moet worden gebruikt;

Daarenboven het uitvoeren van een onderzoek dat betrekking heeft op verschijnselen, ontwikkelingen en vraagstukken die van belang zijn voor de eigen regio overeenkomstig domein A, subdomein onderzoeksvaardigheden.

De presentatie van het verrichte werk vindt op één van de volgende wijzen plaats:

- een geschreven verslag (onderzoeksverslag, verhalend verslag, recensie, verslag van een enquête of weergave van een interview);
- een mondelinge voordracht (uiteenzetting, beschouwing of betoog, forumdiscussie);
- een presentatie met gebruik van media (audio, video, ICT).

De kandidaat dient in overleg met de examinator ervoor zorg te dragen dat het totale pakket van praktische opdrachten voor de profielvakken tezamen gevarieerd samengesteld is, zowel wat het type opdrachten betreft als wat de presentatievormen betreft.

De examinering van algemene vaardigheden wordt over de verschillende vakken gespreid.

VOOR DE BEOORDELING VAN ZOWEL DE PRAKTISCHE OPDRACHTEN ALS HET PROFIELWERKSTUK WORDT GEBRUIK GEMAAKT VAN BEOORDELINGSCRITERIA DIE VOORAF AAN DE KANDIDAAT BEKEND GEMAAKT ZIJN.

Tenminste een van de praktische opdrachten binnen het profiel dient te worden uitgevoerd als groepsopdracht in een groep van minimaal 3 deelnemers.

Bij praktische opdrachten wordt, voor zover relevant, het doorlopen proces door de kandidaat gedocumenteerd (onderwerpskeuze, vraagstelling, verrichte werkzaamheden, geraadpleegde hulpbronnen en dergelijke). Dit wordt in de beoordeling betrokken.

Profielwerkstuk

Het profielwerkstuk heeft een studielast van 80 uur. Het heeft betrekking op ten minste twee (deel)vakken van het profieldeel.

Wanneer aardrijkskunde bij het profielwerkstuk betrokken is, omvat het profielwerkstuk een zelfstandig uit te voeren onderzoeksopdracht. Wat de bijdrage van aardrijkskunde betreft, is dit:

- het uitvoeren van een onderzoeksopdracht betreffende ruimtelijke verschijnselen, processen en structuren in concrete regionale contexten.

Voor de presentatie van het profielwerkstuk wordt gebruik gemaakt van de presentatievormen genoemd bij de praktische opdrachten.

Bij het profielwerkstuk wordt het doorlopen proces door de kandidaat gedocumenteerd (onderwerpskeuze, vraagstelling, verrichte werkzaamheden, geraadpleegde hulpbronnen en dergelijke). Dit wordt in de beoordeling betrokken.

De beoordeling vindt plaats door de examinatoren van de vakken die bij het profielwerkstuk zijn betrokken.

Het profielwerkstuk moet voldoende afgerond zijn. Naast de waardering 'voldoende' kan ook de waardering 'goed' toegekend worden.

Eindtermen

Aansluiting met de volgende domeinen:

Domein	Subdomein		De kandidaat kan
Vaardigheden en werkwijzen	Informatie vaardigheden	HAVO VWO	<ul style="list-style-type: none"> • verschillende typen vragen herkennen en zelfstandig vragen formuleren en daarbij onderscheid maken in vragen naar: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ruimtelijke kenmerken van verschijnselen en hun relaties (beschrijving); ▪ ontstaan en ontwikkeling van ruimtelijke kenmerken van verschijnselen en hun relaties (verklaring); ▪ toekomstige ontwikkeling van ruimtelijke kenmerken van verschijnselen en hun relaties (voorspelling); ▪ maatregelen om het verschil tussen de huidige en de gewenste ruimtelijke kenmerken van verschijnselen en hun relaties op te lossen (probleemoplossing); ▪ waardering van ruimtelijke kenmerken van verschijnselen en hun relaties (waardering). • geografische werkwijzen kiezen waarmee geografische vragen beantwoord kunnen worden, deze werkwijzen afzonderlijk en in combinatie toepassen en daarbij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ van verschijnselen en gebieden aangeven uit welke delen ze bestaan en tot welke grotere gehelen ze behoren (wisselen van analyseniveau); ▪ verschijnselen en gebieden op verschillende schaal beschouwen (veranderen van ruimtelijke schaal); ▪ aan verschijnselen meer dimensies onderscheiden en gebieden op grond van meer dimensies karakteriseren (confronteren van dimensies); ▪ overeenkomsten en verschillen aangeven tussen gebieden en tussen verschijnselen (maken van vergelijkingen); ▪ verticale samenhangen tussen verschijnselen binnen een gebied en horizontale samenhangen tussen gebieden aangeven (leggen van relaties). • bij gegeven of zelf geformuleerde geografische vragen en gekozen werkwijzen informatie verwerven en daarbij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ de informatiebehoefte vaststellen; ▪ beschikbare informatiebronnen inventariseren; ▪ relevante informatiebronnen selecteren; ▪ uit die bronnen informatie selecteren; ▪ de volgende informatiebronnen hanteren: <ul style="list-style-type: none"> - de waarneembare werkelijkheid door in het kader van veldwerk waarnemingen te verrichten, te observeren, te enquêteren, te interviewen, te registreren; - algemene en vakliteratuur met inbegrip van kaarten en cartogrammen, (lucht)foto's en satellietbeelden, tabellen, grafieken en diagrammen; • geografische informatie vanuit gegeven of zelf geformuleerde geografische vragen mede met behulp van ICT verwerken en daarbij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ informatie ordenen <p>verschijnselen en gebieden in hun ruimtelijke context beschrijven op grond van hun locatie en afstand</p>

			<p>tot andere verschijnselen en gebieden (identificeren).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ informatie analyseren verschijnselen en gebieden die op elkaar lijken, groeperen in klassen en als deel van die klasse beschrijven op grond van hun ruimtelijke spreiding en geleiding (classificeren); verschijnselen en gebieden die met elkaar te maken hebben in samenhang beschrijven op grond van hun ruimtelijke interactie (relateren). ▪ informatie interpreteren: <ul style="list-style-type: none"> - aangeven hoe geografische informatie bepaald wordt door opvattingen (waaronder regionale beelden) en belangen van actoren; - generalisatie(s) formuleren en beargumenteren met behulp van: <ul style="list-style-type: none"> • geografische informatie over verschijnselen en gebieden; • een rechtvaardigingsregel in de vorm van algemene geografische principes ontleend aan de benaderingswijzen (afstands-, implicatie-, uniciteits-, relationele-, en evolutionaire principe); • modellen en theorieën over ruimtelijke associatie en ruimtelijke systemen; • een verklaring of voorspelling confronteren met alternatieve verklaringen of voorspellingen; • een eventueel voorbehoud bij een conclusie formuleren. - een standpunt bepalen en onderbouwen en daarbij: <ul style="list-style-type: none"> • een oordeel formuleren en beargumenteren met behulp van geografische informatie over verschijnselen en gebieden en een rechtvaardigingsregel in de vorm van algemene waarden (doelmatigheid, rechtvaardigheid, tolerantie, duurzaamheid) en normen; • de context van waarden en normen aangeven; • een eigen standpunt confronteren met standpunten van anderen (bijvoorbeeld mensen elders); • de mogelijke gevolgen van een standpunt aangeven voor betrokken actoren en voor de leefsituatie en het milieu in het betreffende gebied en elders; • eventuele consequenties van een standpunt voor het persoonlijk gedrag aangeven. • de resultaten van een leeractiviteit overdragen aan anderen en daarbij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ een geëigend medium kiezen (bijvoorbeeld mondeling, schriftelijk, (audio)visueel m.b.v. video en ICT); ▪ rekening houden met doel, doelgroep en randvoorwaarden; ▪ gebruik maken van: <ul style="list-style-type: none"> - beelden <ul style="list-style-type: none"> ▪ natuurgetrouwe beelden (foto's, luchtfoto's, tekeningen); ▪ structuurgetrouwe beelden (kaarten, schetsen); ▪ analoge beelden (kartogrammen, doorsneden, grafieken, diagrammen, RS- beelden); - teksten <ul style="list-style-type: none"> ▪ verhalende teksten; ▪ informatieve teksten; ▪ betogende teksten. - cijfermatige gegevens.
--	--	--	---

Kaart vaardigheden	HAVO VWO	<ul style="list-style-type: none"> • cartografische informatie vanuit gegeven of zelf geformuleerde geografische vragen en gekozen werkwijzen, mede met behulp van ICT, verwerken en daarbij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ de informatiewaarde van een kaart bepalen door te letten op: projectie, schaal en symbolen en op vertekening, vereenvoudiging, weglating en overdrijving (kaartselectie); ▪ verschijnselen op overzichtskaarten en thematische kaarten en op topografische en topologische kaarten identificeren (kaartlezen); ▪ verschijnselen op verschillende kaarttypen (stippenkaarten, isopleten-, choropleten- en chorochromatische kaarten) classificeren en relateren (kaartanalyse); ▪ verschijnselen op verschillende kaarttypen (stippenkaarten, isopleten-, choropleten- en chorochromatische kaarten) verklaren en voorspellen (kaartinterpretatie); ▪ geografische informatie verwerken tot een kaart, waarbij grafische variabelen als vorm, richting, kleur, textuur, grein, grijswaarden en grootte correct gebruikt worden (kaartproductie).
Onderzoeks vaardigheden	HAVO VWO	<ul style="list-style-type: none"> • met gebruikmaking van de omschreven vaardigheden en werkwijzen, individueel of in groepsverband, op een gestructureerde wijze geografisch onderzoek verrichten. Hij kan: <ul style="list-style-type: none"> ▪ in de fase van voorbereiding <ul style="list-style-type: none"> - een gefundeerde relevante geografische probleem- of vraagstelling formuleren; - de probleem- of vraagstelling uitwerken in relevante deelvragen; - een haalbare activiteiten- en tijdsplanning maken. ▪ in de fase van uitvoering <ul style="list-style-type: none"> - relevante informatie verzamelen door eigen waarneming en/of het raadplegen van bronnen; - de verzamelde informatie analyseren en interpreteren, dat wil zeggen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ beoordelen op bruikbaarheid, betrouwbaarheid en representativiteit; ▪ per deelvraag ordenen en zonodig bewerken; ▪ een beredeneerde conclusie en eventueel een eigen mening ten aanzien van de probleem- of vraagstelling formuleren die minimaal is/zijn voorzien van een argument en een rechtvaardiging. ▪ in de fase van afsluiting <ul style="list-style-type: none"> - de onderzoeksresultaten op samenhangende wijze presenteren en eventuele eigen opvattingen verdedigen. ▪ in de fase van evaluatie <ul style="list-style-type: none"> - de resultaten en het verloop van het onderzoek beoordelen.

Regionale beeldvorming	Geografische beelden	HAVO VWO	<ul style="list-style-type: none"> de geografische informatiewaarde van teksten en beelden van regio's in de media, met name toeristische voorlichting, (city- en regio-)marketing en nieuwsvoorziening, beoordelen. <ul style="list-style-type: none"> elementen van een geografisch verantwoord beeld van een plaats of gebied noemen en in voorbeelden herkennen. een relatie leggen tussen in de media verstrekte informatie over plaatsen en gebieden en het doel van de zender. de juistheid en volledigheid van informatie over een plaats of gebied beoordelen.
	Collectieve en individuele beeldvorming van regio's	VWO	<ul style="list-style-type: none"> individuele en collectieve regionale beelden analyseren. <ul style="list-style-type: none"> verschillen en overeenkomsten aangeven tussen individuele mentale beelden van de betreffende plaatsen en gebieden; individuele mentale beelden van de betreffende plaatsen en gebieden verklaren; verschillen en overeenkomsten aangeven tussen individuele beelden en dominante collectieve beelden van de betreffende plaatsen en gebieden; collectieve beelden van plaatsen en gebieden in teksten, cijfer- en beeldmateriaal (met name kaarten) verklaren.
Eigen regio		HAVO VWO	<ul style="list-style-type: none"> verschijnselen, ontwikkelingen en vraagstukken in de eigen regio onderzoeken. Hiervoor gelden eindtermen uit de subdomeinen: <ul style="list-style-type: none"> vervoer en ruimtelijke inrichting vervoersvraagstukken ruimtelijk gedrag en politiek-ruimtelijke organisatie ontstaan en veranderingen in de landschappelijke diversiteit; werking en gebruik van het natuurlijk milieu; geografische beelden; beelden van regio's en ruimtelijk gedrag;
		VWO	<ul style="list-style-type: none"> regionaal bewustzijn en politiek ruimtelijke organisatie; collectieve en individuele beeldvorming van regio's; vervoer en ruimtelijke veranderingen; vervoer en concurrentie om de ruimte; ruimtelijke afwentelingprocessen.